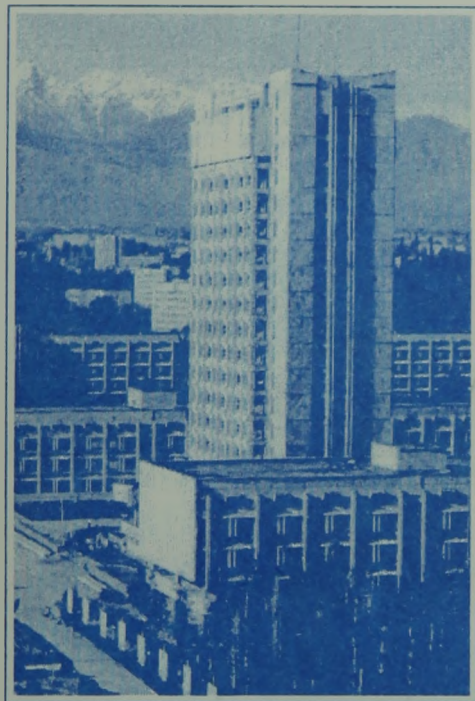

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы
ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

БИОБИБЛИОГРАФИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШ

ҚАРАЖАН
Қуанышбек Сүлейменұлы

А л м а т ы 2 0 0 7

Handwritten signature

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

ҒЫЛЫМИ КІТАПХАНА

**ҚАРАЖАН
ҚУАНЫШБЕК СҮЛЕЙМЕНҰЛЫ**

Биобиблиографиялық көрсеткіш

Алматы
"Қазақ университеті"
2007

Жауапты редактор:
Ж.Қ. Таймағамбетов

Құрастырушылар:
Ф.А. Қозыбақова, Т.Қ. Мекебаев, С.К. Удербәева

Редакторлар:
Г.С. Коурдақова, Г.Т. Омарова

Қаражан Қуанышбек Сүлейменұлы: библиографиялық көрсеткіш / Құраст.: Ф.А. Қозыбақова, Т.Қ. Мекебаев, С.К. Удербәева; ред.: Г.С. Коурдақова, Г.Т. Омарова. – Алматы: Қазақ университеті, 2007. – 68 бет, суреттер.

КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМ. АЛЬ-ФАРАБИ

НАУЧНАЯ БИБЛИОТЕКА

**КАРАЖАН
КУАНЫШБЕК СУЛЕЙМЕНОВИЧ**

Библиографический указатель

Алматы
"Қазак университеті"
2007

Ответственный редактор:
Ж.К. Таймагамбетов

Составители:
Ф.А. Козыбакова, Т.К. Мекебаев, С.К. Удербаета

Редакторы:
Г.С. Коурдакова, Г.Т. Омарова

Каражан Куанышбек Сулейменович: библиографический указатель / Сост.: Ф.А. Козыбакова, Т.К. Мекебаев, С.К. Удербаета; ред.: Г.С. Коурдакова, Г.Т. Омарова. – Алматы: Қазақ университеті, 2007. – 68 с., илл.

AL-FARABI KAZAKH STATE NATIONAL UNIVERSITY

THE SCIENTIFIC LIBRARY

KARAZHAN

KUANYSBEK SULEYMEN - ULY

Almaty
"Kazakh University"
2007

Editor-in-chief:
Zh.K. Taymagambetov

Compilers:
F.A. Kozybakova, T.K. Mekebayev, S.K. Uderbayeva

Editops:
G.S. Kourdakova, G.T. Omarova

Karazhan Kuanyshbek Suleymen - ulu: biobibliographis guide
/Authors: F.A. Kozybakova, T.K. Mekebayev, S.K.
Uderbayeva. - Almaty: Kazakh University, 2007. - 68 p.

© КазНУ им. аль-Фараби, 2007

Оқырмандарға

Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті ғылымдарының биобиблиографиялары сериясының жалғасы болып табылатын бұл көрсеткіш ҚазҰУ-дың тарих факультетінің жаңа және қазіргі заманғы Қазақстан тарихы кафедрасының меңгерушісі, тарих ғылымдарының докторы, профессор Қуанышбек Сүлейменұлы Қаражанға арналған.

Биобиблиографияға ғалымның өмірі мен еңбегін сипаттайтын мәліметтер, оның еңбектері және ол туралы әдебиеттер енгізілген.

Көрсеткіш материалдары хронологиялық тәртіппен орналасқан: әр жылдың көлемінде әліпби ретімен қосымша, одан кейін орыс тілінде жарияланған еңбектері беріліп отыр.

Әліпбилік және бірлесіп жазған авторлардың қосылып жазған еңбектерінің сілтемелері хронологиялық көрсеткіштегі жұмыстардың тәртібімен берілген.

Еңбектердің әліпбилік көрсеткіші мен еңбектерді бірлесіп жазған авторлар есімдерінің көрсеткішіндегі сілтемелер хронологиялық көрсеткіште орналасқан еңбектердің реттік нөміріне жасалады.

К читателям

Предлагаемый указатель - продолжение серии биобиблиографии ученых Казахского национального университета имени аль-Фараби – посвящен заведующему кафедры новой и новейшей истории Казахстана исторического факультета КазНУ, доктору исторических наук, профессору Куанышбеку Сулейменовичу Каражан.

Биобиблиография включает материалы, характеризующие жизнь и деятельность ученого, перечень его публикаций и литературу о нем.

В алфавитном указателе трудов и именном указателе соавторов ссылки даются на порядковые номера работ, помещенных в хронологическом указателе трудов.

For readership

Proposed guide is the course of scientists of Kazakh National University named after al-Farabi bio-bibliographic series, devoted to the New and Newest History of Kazakhstan Chair's chief of Historical faculty of KazNU, doctor of historical scientists, professor Kuanyshbek Suleymen-uly Karazhan.

The bio-bibliography contains materials described the life and activity of the scientist, the list of his publications and literature about him.

The references to proceeding numbers, placed in chronological index of proceeding, are presented in the alphabetic index of proceeding and in the co-authors name index

Профессор Қ.С.Қаражанның өмірі мен қызметінің негізгі кезеңдері

Қуанышбек Сүлейменұлы Қаражан 1947 жылы 27 қаңтарда Жамбыл облысы Талас ауданы Үшарал ауылында (Талас қаракөл совхозында) дүниеге келген.

1965 ж. осы ауылдағы 11 жылдық мектепті бітірген.

1965-1966 жж. осы ауылдың құрылыс мекемесінде жұмысшы.

1966-1968 жж. Кеңес Армиясы қатарында.

1968-1973 жж. С.М.Киров атындағы ҚазМУ тарих факультетінің студенті, факультет студенттер кәсіподағы ұйымының төрағасы, факультет Ғылыми Кеңесінің мүшесі, университет студенттер кәсіподақ ұйымының алқа мүшесі. 1970 ж. «Тың жерлерді игергені үшін» медалімен марапатталған.

1973-1982 жж. Қазақстан жоғарғы және орта оқу орындары министрлігінің жолдамасымен В.И.Ленин атындағы Қазақ политехникалық институтының КОКП тарихы кафедрасының әуелі оқытушысы, кейін аға оқытушысы.

1979 ж. тарих ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесін алу үшін “Деятельность партийных организаций Казахстана по руководству строительством канала Иртыш-Караганда 1959-1975 гг.” деген тақырыпта кандидаттық диссертациясын қорғаған.

1982-1990 жж. ҚазМУ тарих факультетінің әуелі КОКП тарихы, кейін саяси партиялар тарихы кафедрасының доценті.

1984 ж. университеттің Құрмет грамотасымен марапатталған.

1991 ж. “Сотрудничество Союзных республик в развитии сельского хозяйства Казахстана в 1946-1980 гг. (Историко-партийный аспект)” деген тақырыпта докторлық диссертация қорғаған.

1991-1992 жж. ҚазМУ тарих факультетінің ҚазССР тарихы кафедрасының доценті.

1991-1993 жж. ҚазМУ тарих факультетінің деканы.

1991-1996 жж. және 2003ж. бүгінгі күнге дейін ҚазҰУ Ғылыми Кеңесінің мүшесі.

1992 ж. ҚазМУ тарих факультетінің Қаз ССР тарихы кафедрасының профессоры.

1992-1996 жж. ҚазҰУ тарих факультетінің әуелі жалпы университеттік Қазақстан тарихы, кейін Қазақстанның жаңа және қазіргі заман тарихы кафедрасының меңгерушісі.

1993 ж. тарих мамандығы бойынша профессор.

1993-1996 жж. ҚазҰУ тарих факультеті жанындағы тарих ғылымдарының кандидаты дәрежесін беру жөніндегі мамандандырылған Кеңес төрағасы.

1997-2002 жж. ҚазҰУ-ң жанындағы тарих ғылымдарының докторы ғылыми дәрежесін беру жөніндегі диссертациялық кеңес мүшесі.

1997-2001 жж. ҚазҰУ тарих факультетінің жаңа заманғы Қазақстан тарихы кафедрасының профессоры.

2001 ж. Университеттің Құрмет грамотасымен марапатталған.

2001-2003 жж. ҚазҰУ тарих факультетінің декану және тарихнама кафедрасының меңгерушісі.

2001 ж. бүгінгі күнге дейін “ҚазМУ хабаршысы. Тарих сериясы”, Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Қазақстан стратегиялық зерттеулер институтының “Қоғам және дәуір” журналдарының редакциялық алқа мүшесі.

2003 ж. - бүгінгі күнге дейін, ҚазҰУ тарих факультетінің жаңа және қазіргі заманғы Қазақстан тарихы ка-

федрасының меңгерушісі, ҚазҰУ жанындағы тарих ғылымдарының докторы ғылыми дәрежесін беру жөніндегі диссертациялық Кеңес төрағасы.

Основные даты жизни и деятельности доктора исторических наук, профессора К.С. Каражан

Куанышбек Сулейменович Каражан родился 27 января 1947 года в селе Уч-Арал (Таласском совхозе) Таласского района Жамбылской области.

1965г. закончил 11 летнюю школу в данном селе.

1965г.-1966 г. апрель рабочий строй части Таласского совхоза.

1966-1968 гг. служба в рядах Советской Армии.

1968-1973 гг. студент исторического факультета Казахского государственного университета им. С.М.Кирова (ныне Национальный университет им. аль-Фараби), председатель студенческого профбюро факультета, член Ученого Совета факультета, член университетского студенческого профкома.

1970 г. награжден медалью “За освоение целинных земель”.

1973-1982 гг. по направлению Министерство высшего и среднего образования работал преподавателем, затем старшим преподавателем кафедры истории КПСС Казахского политехнического института им. В.И.Ленина.

1979 г. на соискании ученой степени кандидата исторических наук защитил диссертацию на тему: “Деятельность партийных организаций Казахстана по руководству строительством канала Иртыш-Караганда 1959-1975 гг.”.

1982-1990 гг. доцент сперва кафедры истории КПСС, затем истории политических партии исторического факультета КазГУ им. С.М.Кирова.

1984 г. награжден Почетной грамотой университета.

1991 г. на соискание ученой степени доктора исторических наук защитил диссертацию на тему: “Сотрудничество союзных республик в развитии сельского хозяйства Казахстана в 1946-1980 гг. (Историко-партийный аспект)”.

1991-1992 гг. доцент кафедры истории Казахской ССР КазГУ им. С.М.Кирова.

1991-1993 гг. декан исторического факультета КазГУ.

1992 г. профессор кафедры истории Казахской ССР исторического факультета КазГУ.

1991-1996 гг. и 2003 г.- по н.в. член Ученого Совета КазНУ им. аль-Фараби.

1992-1997 гг. заведовал сперва общеуниверситетской кафедрой истории Казахстана, затем новой и новейшей истории Казахстана КазНУ.

1993 г. профессор по специальности “История”.

1993-1996 гг. председатель специализированного совета по присуждению ученой степени кандидата исторических наук при историческом факультете КазНУ.

1997-2002 гг. член диссертационного Совета по присуждению ученой степени доктора исторических наук при Каз НУ им. аль-Фараби.

1997-2001 гг. профессор новой истории Казахстана исторического факультета КазНУ.

2001 г. награжден Почетной грамотой университета.

2001 г. по н.в. – член редколлегии журналов “Вестник КазНУ. Серия историческая”, “Қоғам және дәуір” Казахстанского института стратегических исследований при Президенте РК.

2001-2003 гг. заведовал кафедрой источниковедения и историографии исторического факультета КазНУ.

2003г.- по н.в. заведующий кафедры новой и новейшей истории Казахстана исторического факультета КазНУ, председатель диссертационного Совета по присуждению ученой степени доктора исторических наук при КазНУ им. аль-Фараби.

**Main dates of life and activity of
Kuanyshbek Suleymen-uly Karazhan,
Doctor of History, professor**

Kuanyshbek Suleymen-uly Karazhan was born 27 of January 1947 in Uch-Aral village (Talassky state farm) in Talass area of Zhambyl region.

1965 – finished the 11-year school in same village.

From 1965 year till 1966 year he had been working as a worker of building part in Talassky state farm

1966-1968 – military service in Soviet Army

1968-1973 – student of historical faculty of Kazakh State University named after S.M.Kirov (now - Kazakh National University named after al-Farabi), chairman of student professional bureau of faculty, member of faculty Scientific Board, member of the student professional committee of university.

1970 – awarded by the medal “For virgin lands developing”

1973-1982 – in the line of Higher and Secondary Education Ministry he had been working as a teacher, then chief teacher of the CPSU history chair in Kazakh Politechnical Institute named after V.I.Lenin.

1979 – defended a thesis for scientific degree of candidate of historical sciences “Activity of the Kazakh Party Organizations in the leadership of Irtysh-Karaganda canal’s construction in 1959-1975 years”.

1982-1990 – assistant professor of the CPSU History Chair, then Political Party's History Chair of Historical faculty in KazNU named after S.M.Kirov.

1984 - awarded by the Honorable Diploma of KazNU named after S.M.Kirov.

1991 - defended a thesis for scientific degree of Doctor of history “Collaboration of the Union Republics in Kazakhstan agriculture development in 1946-1980 (historical-party end)”.

1991-1992 assistant professor of the Kazakhstan History Chair in KazNU named after S.M.Kirov.

1991-1993 – dean of the Historical Faculty of KazNU named after S.M.Kirov.

1992 - professor of the Kazakhstan History Chair of the Historical Faculty in KazNU named after S.M.Kirov.

1991-1996, from 2003 till now – member of Scientific Board of KazNU named after Al-Farabi.

1992-1997 – chief of University-wide Chair of Kazakhstan History, then - New and Newest History of Kazakhstan Chair of KazNU.

1993 – Professor of History.

1993-1996 – Chairman of Particularized Board in the conferring of candidate of history sciences degree in the Historical Faculty in KazNU.

1997-2002 – member of the Dissertation Board in the conferring of Doctor of history degree in the Historical Faculty in KazNU.

1997-2001 – Professor of the Kazakhstan Newest History of Historical Faculty in KazNU named after al-Farabi.

From 2001 year till now – member of editorial board of “Bulletin of KazNU. Historical series” magazines, “Қоғам және дәуір” magazines of Kazakhstan Institute of Strategic Investigations under of President of Kazakhstan.

2001-2003 – chief of the Source Study and Historiography Chair of Historical Faculty in KazNU.

From 2003 till now – chief of the Kazakhstan Newest History of Historical Faculty in KazNU, Chairman of the Dissertation Board in the conferring of Doctor of history degree in the Historical Faculty in KazNU named after al-Farabi.

Тарих ғылымдарының докторы, профессор Қуанышбек Сүлейменұлы Қаражанның ғылыми-педагогикалық және қоғамдық қызметінің қысқаша очеркі

Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті тарих факультетінің жаңа және қазіргі заманғы Қазақстан тарихы кафедрасының меңгерушісі, тарих ғылымдарының докторы, профессор Қуанышбек Сүлейменұлы Қаражан 60 жасқа толып отыр.

Профессор Қ.С.Қаражан тәуелсіз республикамызға кеңінен танымал қазіргі заманғы Қазақстан тарихының белгілі маманы. Отан тарихымен тағдырлары тығыз байланысты бүгінгі еліміздің университеттері мен ғылыми мекемелерінде қызмет ететін тарихшылар қауымы Қуанышбек Сүлейменұлының бұл саладағы қызметімен жақсы таныс. Оның ғылыми ізденістерінде 1917 жылғы Қазан төңкерісінен кейінгі кезеңдегі Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық және саяси дамуы, Ұлы Отан соғысынан кейінгі жылдардағы Қазақстанда тың және тыңайған жерлерді игерудің нәтижелері мен салдары, тың игеру жылдарындағы Қазақстанның бұрынғы Кеңестер Одағы құрамындағы өзге республикалармен қарым-қатынасы орын алады. Бұрындары да, кейінгі тәуелсіздік тұсында да қазақ халқының ұлттық мүддесіне қатысты маңызды мәселелерді қамтитын бұл кезең әрқашан ғалым назарында. Қуанышбек Сүлейменұлының еңбектері сан-салалы әртүрлі бағытты қамтиды. Ол 90-нан аса ғылыми

зерттеулер, оқулықтар, мақалалар мен оқу құралдарының авторы. Олардың ішінде 2 монография, 6 жоғарғы оқу орындарының студенттеріне арналған оқулықтар бар.

Қуанышбек Сүлейменұлы 1947 жылы 27 қаңтарда Жамбыл облысы, Талас ауданы Үшарал ауылында (Талас қаракөл совхозында) дүниеге келген. Отбасында тұңғыш бала болғандықтан ол алғашқы күннен атасы Қаражан мен әжесі Тәжікүлдің тәрбиесінде болды. Осы кісілердің тәрбиесімен ағайын-туыстарының, ауыл адамдарының дәстүрлі тамаша қасиеттерін бойға сіңіріп, туған жерінің, елінің тарихын көзбен көріп, естіп, олардың кезінде басынан кешірген ауыртпалықтарынан жақсы хабардар болып өсіп жетіледі. 1954 жылы мектепке барып, осында оқыған жылдары Ермек Дүрімбетов, Естайбек Үйсінбаев, Керімби Амантаев, Жаңабек Әбдірайымов, Төкен Әбдиев, Сейдахмет Бүтіншиев секілді өз пәндерінің маманы, шәкірттер тәрбиелеуге адал берілген ұстаздарының тәлім-тәрбиесін алады. Бұлар болашақ ғалымның санасында іргелі білім негіздерін ғана емес, туған елге деген үлкен құрметті, шынайы сүйіспеншілікті орнықтырды.

Ол 1965 жылы Үшарал 11 жылдық мектебін бітіреді. Оқу бітірген соң келер жылы оқуға барармын деген ұйғарыммен кідіріп, қарт атасы мен әжесіне көмектесу мақсатында туған ауылында құрылысшы болып еңбек жолын бастайды. Бұл үлкенге құрмет көрсету тәрізді ізгі қасиеттің Қуанышбек Сүлейменұлының бойында жастық шақтан қалыптасқандығының айқын көрінісі еді. Алайда, 1966 жылдың көктемінде әскер қатарына шақырылған ол, әуелі Өзбекстан мен Ауғанстан шекарасындағы Термез қаласында, одан Алматыда өзінің Отан алдындағы борышын атқарады. Кеңес әскері қатарында жүргенде өзінің азаматтық борышын адал атқарып, округ қолбасшысының грамотасымен марапатталды. Әскердегі борышын жақсы атқарғаны үшін әскер қатарынан ерте босатылып, жоғарғы оқу орнына емтихан тапсыруға жолдамамен келді.

Мұндай жеңілдікті Қуанышбек Сүлейменұлы өзінің тәртіптілігімен, тапсырылған іске үлкен жауапкершілікпен қарауы арқылы жеңіп алды.

Жүрек қалауымен тарих мамандығын таңдаған ол 1968 жылы Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университетінің тарих факультетіне құжат тапсырып, барлық қабылдау емтихандарын ойдағыдай өткізіп, 23 тамызда аталмыш оқу орнының студенті болып қабылданып, студенттер тобының старостасы болып тағайындалады. Мұның өзі факультет басшыларының орнықты да салмақты студентке о бастан-ақ назар аударғанын байқатады. Осылайша Қуанышбек Сүлейменұлының тарихшы болу арманының орындалуына жарқын жол ашылды. Қыркүйек айында Алматы облысының Еңбекшіқазақ ауданында Өрнек ауылына темекі жинауға жіберілген тарих факультетінің бірінші курс студенттеріне жетекшілік жасау әскери борышын өтеп, ысылып келген жас жігіт Қуанышбек Сүлейменұлына жүктеледі. Ол кезде тарих факультетінің деканы т.ғ.к., доцент, қазіргі еңбек ардагері, ҚазҰУ профессоры А.А.Чупеков болатын. Қазан айында ауыл шаруашылық жұмыстарынан оралған студенттер қазіргі Қарасай батыр (бұрынғы Виноградов) мен А.Байтұрсынов (бұрынғы Космонавтов) көшесінің қиылысындағы жатақханаға орналасып, білім алуды бастады. Студенттік жылдары болашақ тарихшының маман ретінде жан-жақты қалыптасуына факультет декандары А.А.Чупеков, Д.И.Дулатова, оқытушылар Ғ.А.Нуртазина, Г.Куленова, В.П. Юдин, т.ғ.к., доценттер М.Б.Ақынжанов, Н.Е.Бекмаханова, Х.Х.Хабиев, С.Қ.Жақыпбек, Б.Т.Дәрішев, К.Қ.Қожахметов, т.ғ.д., профессорлар С.М.Кенжебаев, Р. Б. Сүлейменов, жоғарғы курс студенттері А.Құсайынов, А.Әбілов, Т. Рысбеков, М.Әбдіров және т.б. ықпал етіп, өз үлестерін қосты. Факультет қабырғасындағы жылдарда Қуанышбек Сүлейменұлы Қазақ КСР тарихы кафедрасы бойынша маманданып,

өзінің ғылыми жұмыстарға бейімділігін айқын байқатып, студенттердің ғылыми үйірмесіне, жыл сайын өтетін университеттік ғылыми конференцияларға белсене катысады. Сол кездің өзінде-ақ Қуанышбек Сүлейменұлын тарихымыздың өзекті мәселелері, жеке тарихи тұлғалар тағдыры қатты қызықтырды. Оның алғашқы 1-ші курстағы баяндамасы әл-Фарабидің өмірі мен қызметіне арналған болатын.

Бұл студенттердің қоғамдық белсенділіктері аса жоғары уақыт еді. Кеңестік жүйеде жастарды қоғамдық жұмысқа тартуға баса мән берілетін. Қуанышбек Сүлейменұлын оқудағы табыстарын қоғамдық жұмыстармен ұштастырып, факультет студенттерінің кәсіподақ ұйымы бюросының төрағасы, факультет Ғылыми Кеңесінің мүшесі, университет студенттерінің кәсіподақ ұйымының алқа мүшесі қызметтерімен қатар, жыл сайынғы ауыл шаруашылық жұмыстары мен құрылыс отрядтарының жұмыстарына да белсене араласып оқытушылар қауымы мен факультет студенттерінің сеніміне ие болады. Мұндай белсенділік үкімет және университет тарапынан назардан тыс қала қойған жоқ. Оқудағы және қоғамдық жұмыстағы табыстары үшін 1970 жылы “Тың жерлерді игергені үшін” медалімен марапатталып, 1971 жылы КОКП қатарына қабылданады. Әрине ол кезде ауылдан Алматыға оқу іздеп келген жас жігіт үшін бұл үлкен жетістік еді. 1971 жылы Қуанышбек Сүлейменұлы Қаражан тарих факультетінде бірге оқыған Несіпқайша Оразбекқызы Сабитоваға үйленіп, құтты шаңырақ көтереді. Пәтерлер жалдап, жатақханаларда өмір сүрген жылдарда жас жанұя қиындыққа төзіп, Қуанышбек Сүлейменұлымен оның адал жұбайы бір-біріне сенімді серік және қиналған сәттерде тірек бола білді. Бүгінде бұл еменнің бұтағындай өркен жайып, өсіп-өнген немерелер гәрбиелеп отырған үлкен, бақытты жанұя.

1973 жылы тарих факультетін үздік белгімен бітірген Қуанышбек Сүлейменұлы Жоғарғы және орта оқу орындары министрлігінің жолдамасымен В.И.Ленин атындағы Қазақ политехникалық институтының КОКП тарихы кафедрасына оқытушылық қызметке жіберіледі. Оның білікті ұстаз болып қалыптасуына аталмыш кафедраның меңгерушісі т.ғ.д., профессор А.Е.Ержанов, кафедра мүшелері т.ғ.к., доценттер А.Г.Сармурзин, А.Әбсадықов, Т.Әйтиев, Н.А.Рехсон, С.Зұлқарнаев және т.б. ағалық қамқорлықтары себеп болды. Жас оқытушы институтта ұстаздық қызметпен қатар қоғамдық жұмыстарға да ат салысып, институт комсомол ұйымы хатшысының орынбасары және жыл сайынғы студенттердің ауыл шаруашылық жұмыстарына жетекшілік қызметтерін қоса атқарады. Бұл жылдар Комунистік партияның дара басшылығы айқын танылған, сондықтан да тарих ғылымында партияның ұйымдастырушылық қызметін зерттеуге баса мән берілген кезең еді. Саяси идеологиялық ахуал тарихшылардан осы бағыттағы зерттеулерге баса мән беруді талап етті. Сондықтан Қуанышбек Сүлейменұлы 1979 жылы тарих ғылымдарының докторы, профессор А.Е.Ержановтың жетекшілігімен “Деятельность партийных организаций Казахстана по руководству строительством канала Иртыш-Караганда (1959-1975 гг.)” атты тақырып бойынша тарих ғылымдарының атағын алу үшін дайындалған диссертациясын табыспен қорғап, аталмыш кафедрада аға оқытушылық қызметке жоғарылатылады.

Іргелі техникалық жоғарғы оқу орнында ұстаз тағыда назардан тыс қала қойған жоқ. 1982 жылы қараша айында өзінің ұшқан ұясы С.М.Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университетінің тарих факультетінде ашылған КОКП тарихы кафедрасына доценттік қызметке шақырылады. Осы кезеңнен бергі Қуанышбек Сүлейменұлының бүкіл еңбек жолы мен ғылыми

ізденістері осы факультетте өтіп келеді. Бұл ғылым мен оқу процесін тығыз ұштастырған, тағы да қоғамдық жұмыстармен белсенді айналысқан жылдар еді. Жас ғалымның қалыптасуына, ғылыми өмірде дұрыс жолды таңдауға Қазақ КСР Ғылым академиясының академиктері М.Қ.Қозыбаев, К.Н.Нұрпейісов, тарих ғылымдарының докторлары, профессорлар А.Е.Ержанов, А.Г.Сармурзин бағыт-бағдар беріп зор ықпал жасады. Бұл кезең Кеңестер Одағында халықтар достастығы мәселесі аса жоғары қойылған кезең еді. Бұл мемлекеттік саясаттың құрамдас бөлігі болатын. Сол кездегі қоғамдық пәндер кафедраларының оқытушыларына орталықтағы (Москва) Бүкілодақтық аттестациялық комитеті қойып отырған талаптарға сай Қуанышбек Сүлейменұлы өзінің зерттеу бағытына халықтар достастығы тақырыбын таңдап алып, Қазақстан мұрағаттарымен қатар Мәскеу, Ленинград, Киев, Минск, Кишенев сияқты одақтас республикалардың астаналарындағы мұрағаттардың қорларындағы құжаттарды кеңінен пайдалана отырып, 1990 жылы орыс тілінде “Сотрудничество союзных республик в развитии сельского хозяйства Казахстана в 1946-1980 гг. (Историко-партийный аспект)” атты монографиясын “Рауан” басынынан шығарып, 1991 жылы профессор А.Е.Ержановтың жетекшілігімен осы тақырыпта тарих ғылымдарының докторы ғылыми дәрежесін алу үшін диссертация қорғайды.

1991 жылы Қуанышбек Сүлейменұлы сол кездегі т.ғ.д., профессор Д.И.Дулатова басқарып отырған Қазақ КСР тарихы кафедрасына әуелі доценттік, одан профессорлық қызметке ауысып, тарих факультетінің деканы болып сайланады. Факультет деканы болған жылдары КОКІІ-ның қызметінің тоқталып, Кеңестер одағының тарауына байланысты тарих факультетінде жаңа құрылымдық өзгерістер жүзеге асырылып, саяси партиялар тарихы кафедрасы таратылып, КСРО тарихы кафедрасы ТМД тарихы кафедрасына айналып, ал бұрынғы Қазақ

КСР тарихы кафедрасы екіге бөлінеді. Осынау шытырман- ны көп өтпелі дәуірде Қуанышбек Сүлейменұлы бастама көтеріп Қазақстан республикасының сыртқы істер ми- нистрлігімен келіссөз жүргізіп, нәтижесінде факультет құрамында халықаралық қатынастар бөлімі ашылады. Ол бөлім кейін жеке факультет болып шаңырақ көтерді. Қуанышбек Сүлейменұлы негізін қалауға атсалысқан ха- лықаралық қатынастар факультеті бүгінде аса беделді.

1992 ж. Қуанышбек Сүлейменұлы факультетті басқарып тұрғанда Польшаның Познань университетінің тарих факультетімен ғылыми ынтымақтастық, оқытушылар, ізденушілер, аспиранттар мен студенттер алмасу жөнінде келісім-шарт жасалынады.

Тарих факультетінің белгілі ғалым-ұстаздарының есімдерін есте қалдыру үшін олардың есімімен аталатын аудиториялар беру дәстүрін де Қуанышбек Сүлейменұлы бастады. Факультет Ғылыми Кеңесінің шешімімен Е. Бек- маханов атындағы дәрісхана ашылып, 1993 жылы факуль- теттің 50 жылдық мерейтойы кеңінен атап өтілді. Қуанышбек Сүлейменұлы факультет деканы қызметімен қатар 1992-1996 жылдары өуелі жалпы университеттік, бір жылдан кейін жаңа және қазіргі заманғы Қазақстан тарихы кафедрасының, ал 2001-2003 жылдары деректану және та- рихнама кафедрасының, 2003 жылдан бүгінгі күнге дейін жаңа және қазіргі заманғы Қазақстан тарихы кафедрасы- ның меңгерушісі, 1991 жылдан университет Ғылыми Кеңесінің тұрақты мүшесі болды.

Қуанышбек Сүлейменұлы университет қабырғасындағы ұстаздық қызметімен қатар Қазақстан та- рихының іргелі мәселелерін зерттеп, Отандық тарих ғылымының дамуына өзіндік үлес қосып келеді. 1980 жылдардың соңы-1990 жылдардың бас кезінде еліміздегі қоғамдық-саяси өмірдегі өзгерістерге байланысты Қазақстанның тарих ғылымында жаңа бет бұрыс басталды. Тарихшыларымыздың алдында Қазақстан тарих

ғылымының алдында өткен кезеңдерді, әсіресе Кеңестік дәуірді жаңа тұрғыдан, тәуелсіздік тұрғысынан зерделеу міндеті тұрды. Осы уақыттан бастап ол басқарған кафедра ұжымы Отан тарихының өзекті проблемаларына назар аударады. Нәтижесінде студенттер аудиториясына қажетті оқу бағдарламалары, оқулықтар мен оқу құралдары даярланып, студенттердің назары кезінде Кеңестік жүйе мен Коммунистік идеология тиым салған тарихымыздың “ақтаңдақтарына” аударыла бастады. Қуанышбек Сүлейменұлының тікелей араласуымен және жетекшілігімен “Новейшая история Казахстана. Документы и материалы” (1998 ж.), “История переписей населения в Казахстане” (1999 ж.), “Қазақстан тарихы”. Студенттерге арналған оқулық (2001 ж.) “Хрестоматия по новейшей истории Казахстана (1917-1939 ж.ж.) ” (2002 ж.), “Новая и новейшая история Казахстана”. Курс лекции (2005), “Қазақстанның жаңа және қазіргі заман тарихы”. Оқулық (2005 ж.), “Хрестоматия по новейшей истории Казахстана (1939-2005 г.) (2006 ж.) және т.б. көлемді зерттеулер мен оқулықтар жарық көрді. Соңғы екі оқулық Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігінің гранты бойынша даярланып, бүкіл республика жоғарғы оқу орындарының студенттеріне оқулық ретінде ұсынылған. Олармен қатар Қуанышбек Сүлейменұлының жетекшілігімен, көпшілік сұранысына ие, кітапханаларда сирек кездесетін М. Вяткиннің “Батыр Срым”, М. Иваниннің “О военном искусстве при Чингисхане и Темерлане” атты еңбектері “Санат” баспасында бірнеше қайтара басылып, оқырмандар қолына тиді. Кезінде кітапханалардың сирек кітаптар қорында жатқан бұл еңбектермен тарихшылар қуана қауышты.

Кеңестер Одағы ыдырап, Қазақстан Республикасы тәуелсіздік алар тұста қазақтардың ХҮІІІ ғасырдың бірінші жартысындағы жоңғар басқыншыларына қарсы ұлт-азаттық күресінде Санрық батырдың алатын орнын

тарихшылар қауымынан алғаш зерттеп, оған көпшілік назарын аударып, Саңрық батыр есімінің қайта жаңғыруына өз үлесін қосты. Соңғы жылдары халықаралық ғылыми-практикалық конференцияда “Қазақ халқының жоңғар басқыншыларына қарсы күресіндегі қазақ батырларының ролі”, “Қазақстанда тың және тыңайған жерлерді игеру: нәтижелері мен салдары”, “Жоғарғы білім беру жүйесінде Отандық тарихты оқыту мәселелері”, “Ұлы Отан соғысы тарихының көлеңке тұстары”, “Ұлбике ақын және оның заманы”, “Қазақ өлкесінің азамат соғысына тартылу себептерінің ақтаңдақтары” және т.б. Отандық тарихтағы өзекті проблемалар бойынша баяндамалар жасап, мақалалары жариялануда.

Профессор Қуанышбек Сүлейменұлы ғылыми-педагогикалық кадрлар даярлауға да ат салысып келе жатқан ұстаз. Оның жетекшілігімен 7 ғылым кандидаты даярланып, көптеген шәкірттері сыртқы істер, Білім беру және ғылым министрлігінде, ғылыми-зерттеу институттарында, жоғарғы оқу орындарында жемісті қызмет етуде. Ғылыми кадрлар дайындауда сан қумай, сапаны жақсартуға баса көңіл бөлетін Қуанышбек Сүлейменұлының талап қойғыштығы тарихшыларға жақсы мәлім. Ол 1991-1993 жылдары Қазақстан Республикасының Жоғарғы аттестациялық комитетінің тарих ғылымдары бойынша сараптау комиссиясының ғылыми хатшысы, 1993-1996 жылдары тарих факультетінің жанындағы тарих ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесін беру жөніндегі мамандандырылған кеңес төрағасы, 1997-2002 жылдары тарих ғылымдарының докторы ғылыми дәрежесін беру жөніндегі кеңес мүшесі, 2003 жылдан бүгінгі күнге дейін Қазақ ұлттық университеті жанындағы тарих ғылымдарының докторы ғылыми дәрежесін беру жөніндегі Д 14 А. 01. 26 диссертациялық кеңес төрағасы қызметтерін жемісті атқарып келеді. Ұзақ жылдар бойы Алматы қаласының мектеп оқушыларының

қалалық және республикалық олимпиада жарыстарының әділқазылар алқасының төрағасы болды.

Қуанышбек Сүлейменұлы өзінің 60 жасына белгілі ғалым, үлкен ұстаз, бір әулеттің қамқоршысы, төрт баланың әкесі, екі немеренің атасы жағдайында келіп отыр. Ол бүгінде жоғарғы мектептің “ыстық-суығынан” өткен, толысқан, үлкен өмір тәжірибесін жинақтаған ініге ба-салқалы ақыл айта алатын, тарихшылардың жаңа, жас буынын қалыптастыру ісін тиімді ұйымдастыра білетін аға ұрпақ қатарына қосылды. Сондықтан да Қазақтың Ұлттық университетінің тарих факультетінің өркендей түсуіне Қуанышбек Сүлейменұлының қосар үлестері әлі де алда деп ойлаймыз. Арман таусылмасын, болашақ нұрлы болсын дейміз мерейтой иесіне.

Тарих ғылымдарының докторы,
профессор Т.О. Омарбеков

Краткий очерк научно-педагогической и общественной деятельности доктора исторических наук, профессора К.С. Каражана

Доктору исторических наук, профессору, заведующему кафедрой новой и новейшей истории Казахстана исторического факультета КазНУ им. аль-Фараби Куанышбеку Сулейменовичу Каражан исполнилось 60 лет.

Профессор К.С.Каражан широко известен в нашей стране как видный исследователь истории Казахстана новейшего времени. Историческая общественность казахстанских университетов и научных заведений страны хорошо знакома с деятельностью профессора К.С.Каражан в этой сфере. В его научные изыскания входят проблемы социально-экономического и политического развития Казахстана после Октябрьского переворота 1917 г., последствия и итоги освоения целинных и залежных земель в послевоенном Казахстане, взаимоотношения Казахстана с другими союзными республиками бывшего Советского Союза в период освоения целинных земель. Этот период, включающий в себя важные исторические проблемы, значимые для казахского народа, всегда был и остается в центре внимания ученого. Научные труды профессора К.С.Каражан охватывают различные направления. Он является автором более 90 научных исследований, учебников, статей и учебных пособий. Среди них 2 монографии, 6 учебников для студентов высших учебных заведений.

Куанышбек Сулейменович Каражан родился 27 января 1947 г. в ауле Учарал (Таласский совхоз) Таласского района Жамбылской области. Он был первым ребенком в семье и по традиции воспитывался у дедушки Каражана и бабушки Тажикуль. С детства он впитал благодатные традиции своего народа, которые заложили дедушка с бабушкой, родственники, аксакалы аула. Они рассказывали

юному Куанышбеку о многих сложных исторических событиях, участниками которых были сами. В 1954 г. Куанышбек Сулейменович пошел в школу. Его наставниками были прекрасные педагоги Ермек Дуримбетов, Естайбек Уйсинбаев, Керимби Амантаев, Жанабек Абдраимов, Токен Абдиев, Сейдахмет Бутиншиев и др. Они вложили в сознание будущего ученого не только основы знаний, но и большое уважение, любовь к своему народу.

В 1966 г. К.С.Каражан закончил 11-летнюю школу в Учарале. После окончания учебы, желая помочь своим пожилым дедушке и бабушке, с планами продолжить учебу в следующем году, он начинает трудовой путь строителем в своем родном ауле. Этот шаг демонстрирует его любовь и уважение к своим родным.

Весной 1965 г. К.С.Каражан призывается в ряды Советской Армии. Он выполняет свой долг перед Родиной, служа сначала в г. Термез на границе Узбекистана и Афганистана, затем в г. Алма-Ате. В период службы он награждается грамотой от руководства округа за добросовестную службу. За хорошую службу Куанышбек Сулейменович досрочно демобилизовался и получил путевку для сдачи экзаменов в ВУЗ. Эта победа была достигнута им благодаря самодисциплине, ответственности за порученные ему дела.

Прислушиваясь к велению сердца, Куанышбек Сулейменович сдает документы на исторический факультет КазГУ. Успешно сдав все экзамены, 23 августа он зачисляется в ряды студентов университета и становится старостой учебной группы. Руководство факультета сразу обратило внимание на одаренного и трудолюбивого студента. Так воплощалась в жизнь мечта Куанышбека Сулейменовича стать ученым-историком.

Сразу же руководство традиционных в советское время сельскохозяйственных работ студентов было возложено на отслужившего в рядах Советской Армии Куаныш-

бека Сулейменовича. В сентябре студенты-первокурсники отправились собирать табак в аул Орнек Енбекшиказахского района Алма-Атинской области. В это время деканом факультета был кандидат исторических наук, доцент А.А.Чупеков, ныне профессор КазНУ им.аль-Фараби, ветеран труда. В октябре, закончив сельскохозяйственную работу, студенты начали обучение. Студенческое общежитие находилось в то время на пересечении улиц Виноградова (ныне Карасай батыра) и Космонавтов (ныне А.Байтурсынова). В студенческие годы на формирование будущего историка оказали влияние деканы факультета А.А.Чупеков, Д.И.Дулатова, доктора исторических наук, профессора С.М.Кенжебаев, Р.Б.Сулейменов, кандидаты исторических наук, доценты М.Б.Акинжанов, Н.Е.Бекмаханова, Х.Х.Хабиев, С.К.Жакыпбек, Б.Т.Даришев, К. К. Кожаметов, преподаватели Ф.А.Нуртазина, Г.Куленова, В.П.Юдин, студенты-старшекурсники А.Кусаинов, А.Абилов, Т. З. Рысбеков, М.Абдиров и многие другие.

В годы обучения на факультете К.С.Каражан выбрал специализацию на кафедре истории Казахской ССР, активно участвовал в работе студенческого научного кружка, выступал со своими исследованиями на ежегодных научных студенческих конференциях. Уже в это время Куанышбек Сулейменович заинтересовался важными историческими проблемами, судьбами отдельных личностей в истории. На первом курсе он выступил с докладом о жизни и деятельности аль-Фараби.

Это было время расцвета деятельности студенческого союза. В советское время уделялось большое внимание воспитанию молодежи. Наряду с успешной учебной работой К.С.Каражан успешно выполнял обязанности руководителя студенческого профбюро исторического факультета, являлся членом Ученого Совета факультета, участвовал в работе студенческого профкома университета, ежегодно работал в составе студенческих строительных отрядов и

принимал участие в студенческой сельскохозяйственной работе. За успехи в сельскохозяйственной работе и общественной деятельности в 1970 г. Куанышбек Сулейменович был награжден медалью “За освоение целинных земель”. А в 1971 г. он был принят в члены Компартии Казахстана. Это было большим достижением для молодого юноши, приехавшего из аула покорять Алма-Ату. В 1971 г. Куанышбек Сулейменович и Несипкайша Оразбековна Сабитова, тоже студентка исторического факультета создали семью. Трудности, которые испытала молодая семья: жили в общежитии, снимали квартиры, Куанышбек Сулейменович и его супруга прошли с достоинством, став друг другу поддержкой и опорой. Сегодня у них большая дружная семья, они родители прекрасных детей, воспитывают любимых внуков.

После окончания в 1973 г. с отличием исторического факультета К.С.Каражан направляется Министерством образования на работу в Казахский политехнический институт им. В.И.Ленина на кафедру истории КПСС. Формированию его как квалифицированного педагога способствовало наставничество и поддержка заведующего кафедрой, доктора исторических наук, профессора А.Е.Ержанова, членов кафедры, кандидатов исторических наук, доцентов А.Г.Сармурзина, А.Абдысадыкова, Т.Айтиева, Н.А.Рехсона, С.Зулкарнаева и других. С первых же дней молодой преподаватель успешно совмещает учебную и общественную деятельность, является заместителем секретаря комитета комсомола института, руководит ежегодной сельскохозяйственной работой студентов. Это было время главенства во всех сферах КПСС, в том числе и исторической науке. Главенствующее место в исследованиях историков занимала история КПСС, так как во всю мощь работала советская идеологическая машина. Это обстоятельство предопределяло темы исследований советских историков. В 1979 г. К.С.Каражан под руководством

д.и.н., профессора А.Е.Ержанова успешно защищает кандидатскую диссертацию на тему “Деятельность партийных организаций Казахстана по руководству строительством канала Иртыш-Караганда (1959-1975гг.)” и становится старшим преподавателем кафедры со степенью кандидата исторических наук.

Во время работы в техническом ВУЗе о Куанышбеке Сулейменовиче не забывают в альма-матер. В 1982 г. его приглашают на работу в стены родного факультета в качестве доцента новой кафедры истории КПСС. С этого времени его деятельность неразрывно связана с родным факультетом. Это были годы, наполненные научными изысканиями, преподавательской и активной общественной деятельностью. На формирование молодого ученого, выбор правильного пути в исторической науке повлияли наставления и напутствия академиков АН КССР М.К.Козыбаева, К.Н.Нурпеисова, д.и.н., профессоров А.Е.Ержанова, А.Г.Сармурзина. В это время широко пропагандировались дружба и сотрудничество союзных республик в составе СССР. Эта сторона общественного развития была одной из главных в государственной политике Советского Союза. В этот период, в соответствии с требованиями Высшего Аттестационного комитета (г. Москва), поставленными перед преподавателями кафедр общественных дисциплин, Куанышбек Сулейменович выбирает темой своего исследования проблемы сотрудничества союзных республик. С этой целью он широко используя документы фондов Казахстана, Москвы, Ленинграда, Минска, Кишинева в 1990 г. издает монографию на русском языке “Сотрудничество союзных республик в развитии сельского хозяйства Казахстана в 1946-1980 гг. (Историко-партийный аспект)” в издательстве “Рауан”. В 1991 г. защищает докторскую диссертацию по этой теме под руководством д.и.н., профессора А.Е.Ержанова.

В это время К.С.Каражан работал доцентом, затем стал профессором кафедры истории Казахской ССР, возглавляемой д.и.н., профессором Д.И.Дулатовой. В 1991 г. Куанышбек Сулейменович был избран деканом исторического факультета. Это был период распада СССР и становления независимого Казахстана, была остановлена деятельность КПСС. При активном участии декана исторического факультета К. С. Каражана расформирована кафедра истории партии, кафедра истории СССР была переименована в кафедру истории СНГ, а кафедра истории Казахской ССР разделилась на две. В этот сложный и противоречивый период крупных перемен во всех сферах жизни профессор К.С.Каражан ведет переговоры с Министерством Иностранных Дел РК, в результате чего на историческом факультете открывается отделение международных отношений. Это отделение позднее оформилось как самостоятельный факультет международных отношений университета. Сегодня факультет международных отношений, в становление которого внес свой вклад Куанышбек Сулейменович, очень востребован.

В 1992г. исторический факультет, возглавляемый профессором К.С.Каражан, подписывает двусторонний договор с польским университетом г. Познань для обмена научным и педагогическим опытом, обмена студентами, аспирантами, соискателями, действующий и поныне. Благородная традиция открытия именных аудиторий для увековечения памяти видных ученых, педагогов историков начата в период руководства факультетом Куанышбеком Сулейменовичем. По решению Ученого Совета факультета была открыта аудитория имени Е.Бекмаханова. В 1993 г. было широко отпраздновано 50-летие факультета. Являясь деканом факультета, в период 1992-1997 гг. К.С.Каражан одновременно возглавлял общеуниверситетскую кафедру истории Казахстана, позднее ставшую кафедрой новой и новейшей истории Казахстана. В 2001-2003 гг. он возглав-

лял кафедру историографии и источниковедения истории Казахстана. С 2003 г. и по сегодняшний день возглавляет кафедру новой и новейшей истории Казахстана. С 1991 г. является постоянным членом Ученого Совета университета.

Осуществляя педагогическую, преподавательскую деятельность в стенах университета, исследуя фундаментальные проблемы истории Казахстана, профессор К.С.Каражан внес большой вклад в развитие Отечественной истории.

В конце 1980-х начале 1990-х годов начинается новая веха в казахстанской исторической науке, связанная с общественно-политическими изменениями в обществе. Перед историками встала задача сознательного переосмысления многих страниц Отечественной истории, в особенности советского периода. С этого времени коллектив кафедры, возглавляемой профессором К.С.Каражан, уделяет большое внимание актуальным проблемам Отечественной истории. В результате плодотворной работы были разработаны необходимые студенческой аудитории учебные программы, учебники, учебные пособия. Внимание студентов было обращено на “белые пятна” в истории Казахстана, доставшиеся в наследство от коммунистической идеологии Советского Союза. При непосредственном участии и руководстве К.С.Каражан вышли в свет “Новейшая история Казахстана. Документы и материалы” (1998г.), “История переписей населения в Казахстане” (1999г.), “Қазақстан тарихы. Студенттерге арналған оқулық” (2001г.), “Хрестоматия по новейшей истории Казахстана(1917-1939гг)”(2002г), “Новая и новейшая история Казахстана. Курс лекций.”(2005г.), “Қазақстанның жаңа және қазіргі заман тарихы. Оқулық.”(2005г.), “Хрестоматия по новейшей истории Казахстана (1939-2005гг)”(2006г) и другие материалы. Два последних учебника были изданы по грантам Министерства науки и образования Республики Казах-

стан и рекомендованы всем высшим учебным заведениям республики в качестве учебников. Также под руководством профессора К.С.Каражан, отвечая потребностям научной общественности, были переизданы в издательстве “Санат” редкие книги: М. Вяткина “Батыр Срым”, М.Иванина “О военном искусстве при Чингисхане и Темерлане”. То, что эти книги из фонда редких книг стали доступны широкому кругу читателей, стало большой радостью для любителей истории.

После обретения Казахстаном независимости профессор К.С.Каражан первым из историков начал исследование места и роли Санрык батыра в национально-освободительной борьбе казахского народа против джунгарского нашествия в XVIII веке. К.С.Каражан внес вклад в возвращение имени Санрык батыра, привлек внимание общественности к этой проблеме. В последние годы профессор К.С.Каражан выступает на международных научно-практических конференциях с докладами на следующие темы: “Роль казахских батыров в национально-освободительной борьбе против джунгарского нашествия”, “Освоение целинных и залежных земель в Казахстане: итоги и результаты”, “Проблемы преподавания отечественной истории в высших учебных заведениях”, “Неизвестные страницы истории Великой Отечественной войны”, “Акын Улбике и ее время”, “Вовлечение Казахстана в гражданскую войну: белые пятна”. В них поднимаются важные проблемы Отечественной истории.

Профессор К.С.Каражан вносит свой вклад в подготовку научно-педагогических кадров. Под его руководством защищены 7 кандидатских диссертаций, многие его ученики работают в Министерстве иностранных дел РК, Министерстве науки и образования РК, научно-исследовательских институтах, высших учебных заведениях.

Хорошо известно, что К.С.Каражан уделяет много внимания повышению качества подготовки научных кад-

ров. В 1991-1993 гг. он являлся ученым секретарем экспертной комиссии Высшего Аттестационного Комитета по историческим наукам. В 1993-1996 гг. являлся председателем специализированного Совета по присуждению ученой степени кандидата исторических наук при историческом факультете, с 1997 по 2002 гг. являлся членом Диссертационного Совета по присуждению ученой степени доктора исторических наук. С 2003 г. по сегодняшний день успешно осуществляет руководство Диссертационным Советом Д 14 А10.26. по присуждению степени доктора исторических наук при Казахском Национальном университете им. аль-Фараби. Долгие годы К.С.Каражан возглавлял в г. Алматы жюри республиканских и городских олимпиад среди учащихся.

Куанышбек Сулейменович Каражан встречает свой 60-летний юбилей как видный ученый, педагог с большой буквы, глава большой дружной семьи, отец четверых детей, дедушка двух внуков.

Пройдя большой жизненный путь, испытав немало трудностей, добившись больших достижений, на сегодняшний день Куанышбек Сулейменович является крупным ученым и наставником. Он пользуется большим авторитетом и уважением среди коллег, ученых, являясь наставником новых поколений историков, передавая им свой большой жизненный и научный опыт. И в дальнейшем желаем ему больших успехов на этом поприще. Желаем юбиляру, чтобы мечты сбывались, а будущее было прекрасным!

Доктор исторических наук,
профессор Т.О. Омарбеков.

**Doctor of History, professor Kuanyshbek
Suleymen-uly Karazhan,
(Brief essay of scientific-educational
and social activity)**

Chief of the Kazakhstan New and Newest History Chair of Historical Faculty in KazNU named after al-Farabi, Doctor of History, professor Kuanyshbek Suleymen-uly Karazhan was 60 last birthday.

Professor K.S.Karazhan is well known in our country as an eminent researcher of Kazakhstan History of the newest period. Historical community of the Kazakh universities and scientific establishments is aware of professor K.S.Karazhan's activity. The problems of social-economical and political development of Kazakhstan after October Revolution in 1917 year, consequences and results of the virgin and fallow lands developing in after-war Kazakhstan, interrelation between Kazakhstan and Union Republics in the period of virgin lands developing are scientific investigations of professor K.S.Karazhan. That period, included the important historical problems for Kazakh peoples, is always in the center of the scientific attraction. The scientific transactions of professor K.S.Karazhan cover the different fields. He is author of more than 90 scientific investigations, textbooks, articles and manuals. Among of those 2 monographs, 6 textbooks for students of the highest educational institution.

Kuanyshbek Suleymen-uly Karazhan was born 27 of January 1947 in Uch-Aral village (Talassky state farm) in Talass area of Zhambyl region. He was first child in his family and, by tradition, he was brought up by the grannies Karazhan and Tazhikul. From the childhood he was taken in the blessed traditions of his nation, which were laid by grannies, relatives, aksakals of aul. They told to young Kuanysh about many complicated historical events in which they participated. In 1954 Kuanysh-

bek Suleymen-uly went to the school. His mentors were grate pedagogues – Ermek Durimbetov, Estaybek Usinbayev, Kerimbi Amantayev, Zhanabek Abdraimov, Token Abdiyev and Seydakhmet Butynshiyev. Those inserted not only knowledge basis, but also great esteem and love to his nation in realization of future scientist.

In 1965 K.S.Karazhan finished 11-years school in Uch-Aral. Then, wishing to help for his elderly grannies, he started to work as a builder in the native village, but planning to continue study for the next year. This behavior demonstrates his love and esteem to his nation.

In spring of 1966 K.S.Karazhan was drafted in Soviet Army. He served in Termez, the city in the frontier between Uzbekistan and Afghanistan, then in Almaty. In that period he was awarded by diploma for conscientious service by the military leaders of region. Kuanyshbek Suleymen-uly was demobilized before the appointed time due to good service and was directed for pass the examines in University. He achieved this triumph due to self-discipline and responsibility for entrusted works.

Listening to his heart summon, Kuanyshbek Suleymen-uly delivered applicant documents in historical faculty of KazNU. After success examines, he was engaged in students rank of the University and become student team leader. The university leadership right away noticed the gifted and diligent student. Thus, the dream to be historical scientist was being realized by Kuanyshbek Suleymen-uly.

The leadership for peculiar in Soviet period agricultural work was entrusted on Kuanyshbek Suleymen-uly, which served out Soviet Army. Student teams went to gather tobacco in Ornek aul of Enbekshikazakh area of Alma-Aty region. In that period the dean of faculty was candidate of historical scientist, professor assistant A.A.Chupekov, now – professor KazNU named after Al-Farabi, labour veteran. In October, after agricultural working, students started to study. At that time student hostel located in intersection of Vinogradov's street (now – Karasy-

batyr street) and Kosmonavtov street (now – Baytursynov street). At student period future scientist was formed under influence of faculty deans A.A.Chupekov, D.I.Dulatova, professors S.M.Kenzhebayev, R.B.Suleimenov, professor assistants M.B.Akinzhanov, N.E.Bekmakhanova, H.H.Habiyev, S.K.Zhakypbek, B.T.Darishev, K.K.Kozhakhmetov, teachers F.A.Nurtazina, G.Kulnova, V.P.Yudin, senior students A.Kusainov, A.Abilov, M.Abdirov and many other.

At the period of study on faculty, K.S.Karazhan chose specialization in Kazakh history, actively participated in student scientific society and reported with his researches on the annual scientific conferences. Kuanyshbek Suleymen-uly was interested by important historical problems, destinies of certain persons in history. At the first course of study he reported about life and activity of Al-Farabi.

It was period of the flowering of Student Union activity. At Soviet period grate attention was devoted for upbringing of young people. At the same time with success study, K.S.Karazhan carried out obligations of the leader of Student Bureau of History faculty, he was member of Scientific Board, participated in the work of student professional committee, every year he worked in the student building and agricultural groups. In 1970 the medal “For virgin lands developing” awarded Kuanyshbek Suleymen-uly. In 1971 he was affiliated in Communist Party of Kazakhstan. It was great achievement for young man which arrives from village to conquer Alma-Aty. In 1971 Kuanyshbek Suleymen-uly and Nesypkaysha Orazbekovna Sabitova, which is studied in historical faculty too, got married. The young family lived under hard conditions: lived in hostel, leased the apartments, but Kuanyshbek Suleymen-uly and his wife went through this test with dignity, becoming for each other by support. Today they have big friendly family, they are parents of beautiful children, has brought up grandchildren.

In 1973 year after finishing historical faculty with honours K.S.Karazhan was assigned in CPSU History Chair of Kazakh Polytechnical Institute named after V.I.Lenin by Ministry of Education. His formation as a qualified teacher was under tutorship and support of Chair Head, Doctor of History, professor Erzhanov A.E., candidates of history sciences, professor assistants Sarmursin A.G., Abdysadykov A., Aйтиев T., Rehson N.A., Zulkarnayev S. and other. From first days the young teacher have combined successfully educational and social activity. He was deputy secretary of Komsomol Committee in the institute, leader of annual agricultural practice. It was time of CPSU supremacy in the all fields of life, including historical science. CPSU history ranked the topping part in the historical researches, because Soviet ideological apparatus worked at full power. That circumstance defined the directions of the Soviet historians researches. In 1979 K.S.Karazhan successfully defended a thesis for scientific degree of candidate of historical sciences “Activity of the Kazakh Party Organizations in the leadership of Irtysh-Karaganda canal’s construction in 1959-1975 years” under of supervising of Doctor of History, professor Erzhanov A.E. and become the senior teacher.

In the time of working in technical institute, Kuanyshbek Suleymen-uly wasn’t forgotten by Alma Mater. In 1982 he was invited in History Chair of KazNU as a professor assistant of new CPSU History Chair. From that period his activity has inseparably linked with native faculty. Those years were crowded by scientific researches, active magisterial and social activities. The historical world view formation of young scientist and choice of the right way in history science were influenced by precepts and parting wishes of academicians of Kazakh Scientific Academy M.K.Kozybayev, K.N.Nurpeissof, professors A.E.Erzhanov, A.G.Sarmursin. At that time the friendship and collaboration between union republics of USSR were widely popularized. This aspect of social development was one of main in state politic of Soviet Union. According to

requests of All-Union Certifying committee (Moscow), which initialized for social disciplines chairs, Kuanyshbek Suleymenuly chose the problems of collaboration between union republics as a subject his research. Due to this purpose he widely used the documents of funds of Kazakhstan, Moscow, Leningrad, Minsk, Kishinev and in 1990 he published monograph on russian language “Collaboration of the Union Republics in Kazakhstan agriculture development in 1946-1980 (historical-party end)” in “Rauan” publishing house. In 1991 he defended a thesis for scientific degree of Doctor of history in this subject under supervising of professor A.E.Erzhanov.

In that period K.S.Karazhan worked as a professor assistant, then professor of Kazakh history Chair that was leaded by professor D.I.Dulatova. In 1991 Kuanyshbek Suleymenuly become dean of history faculty. It was period of disintegration of USSR and formation of independent Kazakhstan, the activity of CPSU and Party history Chair were broken up, USSR history Chair was renamed in CIS history Chair, Kazakh history Chair was divided on two chairs. At that complex and conflicting period of great changes in the all fields of life professor K.S.Karazhan carried on negotiations with Ministry of Foreign Affairs and as a result, the International Relations Department was opened in the History Faculty. Subsequently, this department formed as an independent International Relations Department of KazNU. Today, this department, in which formation Kuanyshbek Suleymenuly made his contributions, is very claim.

In 1992, Historical faculty, leaded by professor K.S.Karazhan, signed the bilateral agreement with Poland University in Poznan for interchange of scientific and educational experience, interchanges by students, aspirants and competitors. This agreement is working so far. The noble tradition of opening of nominative auditorium for perpetuation of eminent scientists and historian’s memory is initialized in the period Kuanyshbek Suleymenuly leadership. By the decision of Scientific Board,

the auditorium named after E.Bekmakhanov was opened. In 1993, the 50-years anniversary of Historical Faculty was celebrated. In 1992-1997 years K.S.Karazhan had been working as a Dean of the faculty, at the same time he had been leading All-university Chair of Kazakh History, later it become the New and Newest Kazakhstan History Chair. In 2001-2003 K.S.Karazhan had been heading the Chair of Historiography and Source Study of Kazakh History. From 2003 till now he has leaded the New and Newest Kazakhstan History Chair. From 1991 he is permanent member of University Scientific Board.

Making the pedagogical activity in the University, researching the fundamental problems of Kazakh history, professor K.S.Karazhan made great contribution in the Native History development.

In the end of 1980 and beginning of 1990 years the new period in Kazakh historical science has begun, it connects with social and political changes in society. The challenge of deliberate re-understanding of many pages of Native history, especially in the Soviet period, is appeared. From that time the collective of the Chair headed by K.S.Karazhan has big attended for actual problems of Native history. As a result of productive work the essential study programs, textbooks, manuals have been developed. The student's attention was directed on "the white spots" in history of Kazakhstan, inherited from communist ideology of Soviet Union. Under of immediate participation and heading of K.S.Karazhan the "Newest History of Kazakhstan. Documents and materials" (1998), "History of the population census in Kazakhstan" (1999), "Қазақстан тарихы. Студенттерге арналған оқулық" (2001), "Reading book in newest Kazakhstan history (1917-1939)" (2002), "New and newest Kazakhstan history. Lectures course" (2005), "Қазақстанның жаңа және қазіргі заман тарихы. Оқулық" (2005), "Reading book in newest Kazakhstan history (1939-2005)" (2006) and other materials were published. Two last books were published

due to grants of Ministry of Science and Education of Kazakhstan and recommended for all educational institutions of Kazakhstan as textbooks. Also, under supervising of professor K.S.Karazhan, the unique books "Batyr Srym" of I.Vyatkin, "About war art under Chingyz-Khan and Temirlan" of M.Ivanin were reprinted according to needs of scientific community in "Sanat" publishing house. It is fact, that these books from the scarce books fund become available for wide readers, is great pleasure for adherents of history.

In the period of disintegration of USSR and independence discovery by Kazakstan, professor K.S.Karazhan was one of the first historians who began the investigation of place and role Sanyrak-batyr in national-liberation faith of Kazakh people against Dzhungar's invasion in XVIII century. K.S.Karazhan made contributions in returning of Sanyrak-batyr's name. At last years professor K.S.Karazhan makes reports on international scientific conferences in following problems: "The role of Kazakh Batyrs in national-liberation faith against Dzhungar's invasion", "Virgin and fallow lands developing in Kazakhstan: totals and results", "The problems of teaching of the Native history in academies", "Unknown pages of Great Patriotic War history", "Akyn Ulbike and his time", "Involving of Kazakhstan in Civil War: white spots". The important problems of Native history are opened in those reports.

Professor K.S.Karazhan made his contributions in training of scientists and teachers. 7 candidate dissertations are defended under his supervising, many of his followers are working in Ministry of Foreign Affairs of Kazakhstan, Ministry of Science and Graduation, Scientific-Research institutes, academies.

It is well known, that K.S.Karazhan big attends for improvement of scientists training. From 1991 till 1993 he had been working as a scientific secretary of expert commission of Highest Certifying Committee in History. From 1993 till 1996 he had been working as a chairman of Specialized Board in conferring of scientific degree of candidate of historical scien-

tists under of historical faculty. From 1997 till 2002 he had been working as a member of Specialized Board in conferring of Doctor of history scientific degree. From 2003 till now he has managed by Dissertation Board D14A10.26 in conferring of Doctor of history scientific degree in historical faculty of KazNU named after al-Farabi. Many years K.S.Karazhan had been leading the jury of Republican and City Competitions among students.

Kuanyshbek Suleymen-uly Karazhan celebrates his 60-years anniversary as a eminent scientist, gifted teacher, head of big friendly family, parents of four children, grandfather of two grandchildren.

Passing through the long course of life, being pressed by many difficulties and achieving the great progress, today Kuanyshbek Suleymen-uly is great scientist and tutor. He is held in big authority and respect among colleagues, scientists, being as a mentor of new generations of historians, delivering to them his great experience. We wish for Kuanyshbek Suleymen-uly further great success, realization of dreams and beautiful future!

Doctor of history,
Professor T.O.Omarbekov

**Тарих ғылымдарының докторы, профессор
Қ.С. Қаражанның іс-қызметі жөніндегі
әдебиеттер**

**Литература о жизни и деятельности доктора
исторических наук, профессора К.С. Каражана**

1. Нурпеисов К. [Рецензия] // Известия АН КазССР. Серия общественных наук. – 1991. – №5. – С.80-81. – Рец. на кн.: Каражанов К.С. Сотрудничество союзных республик в развитии сельского хозяйства Казахстана 1946-1980 гг. /Историко-партийный аспект - Алма-Ата: Рауан, 1990. – 167 с.
2. Төлеев М. Ел бірлігін екшелеген // Лениншіл жас.. – 1991. – 13 мамыр
3. Дуанбай Ж. Тарих-тарихшыдан басталады // Жас алаш. – 1993. – 29 сәуір.
4. Қаражанов Қ.С. Елу жылда – ел жаңа: (Қазақ мем. Ұлттық ун-нің тарих фак. – 50 жыл) // Алматы ақшамы. – 1993. – 4 мамыр.
5. Молдахметұлы Ж. Қазақстан тарихы пайдалануға жарамсыз // Айқын. –2004. – 27 қазан.
6. Каражанов Куанышбек Сулейменович - доктор исторических наук (1991) // Кто есть в Казахстанской науке. – Алматы, 1999. – С.78.
7. Каражанов Куанышбек Сулейменович // Тараз. Жамбыл облысы: энциклопедия. – Алматы, 2003. – 337 б.
8. Куанышбек Сулейменулы Каражан // Жұмағұл Н.Қ. Ошақты шежіресі. – Алматы, 2003. – 846, 861 бет.
9. Мұхатова О.Х. Қазақстанның жаңа және қазіргі заман тарихынан оқулық // Алаш. – 2006. – №4. – 136-138 бет.

ЕҢБЕКТЕРІНІҢ ХРОНОЛОГИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШІ

ХРОНОЛОГИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ ТРУДОВ

1977

1. Арқаның күре тамыры //Білім және еңбек. - 1977. - № 1. - 14-15 бет.

1978

2. Из истории создания и укрепления партийной организации на строительстве канала Иртыш-Караганда //Известия АН КазССР. Серия общественных наук. – 1978. - № 6. – С.34-38.

3. Партийная организация управления “Иртышканалстрой”- организатор соревнования молодежи за коммунистический труд (1961-1975 гг.) //С именем Ленина по ленинскому пути.- Алма – Ата, 1978. - С.13 - 15.

4. Партия в период Великой Отечественной войны //Методические указания по курсу истории КПСС. - Алма – Ата, 1978. - С.50 - 54.

1979

5. Деятельность партийных организаций Казахстана по руководству строительством канала Иртыш-Караганда 1959 - 1975' гг.: автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук. - Алма-Ата, 1979. - 22 с.

1980

6. Қазақстандағы корей әдебиеті //Қазақ Совет Социалистік республикасы: энциклопедиялық анықтама. - Алматы, 1980. - 588 бет.

1982

7. Жасампаз жаңа өлке //Лениншіл жас. – 1982. – 14 сәуір.

8. Көркейген мәдениет салтанаты //Мәдениет және тұрмыс. – 1982. – № 6. –1-3 бет. /А.Ержановпен бірге.

9. Ынтымақ күші //Қазақстан ауыл шаруашылығы. – 1982. – №12. – 28-30 бет.

10. Образование СССР - один из решающих факторов социалистического преобразования сельского хозяйства Казахстана //Образование СССР - живое воплощение ленинских принципов национальной политики. – Алма-Ата, 1982. – С.80 - 81

11. Сила великой дружбы //Сельское хозяйство Казахстана. – 1982. – № 12. – С. 38-39.

12. Методика самостоятельной работы студентов. – Алма-Ата, 1982. – 24 с. /Соавт.: М.Я. Бороздин.

1983

13. Методические указания к семинарским занятиям (в помощь первокурснику). – Алма –Ата, 1983. –74 с. /Соавт.: А.Е. Ержанов.

14.Партийное руководство социалистическим соревнованием на строительстве канала Иртыш-Караганда (1961-1975 гг) //К истории социалистического соревнования в промышленности Казахстан: сб. науч. трудов. – Алма –Ата, 1983 – С.3-13.

1984

15.Достық планетасы //Лениншіл жас. – 1984. – 15 наурыз.

16.Туыскандық пен бауырластық жемісі //Жетісу. – 1984. – 24 ақпан.

1985

17. Методические указания по самостоятельной работе студентов над произведениями классиков марксизма-ленинизма. – Алма-Ата, 1985. - 30с.

18. Участие союзных республик в освоении целинных земель Казахстана // Советский народ – новая интернациональная общность людей. – Кишинев, 1985. – С. 97 - 98.

1987

19. Революционер. Комиссар жазушы // Мәдениет және тұрмыс. – 1987. – №9. – 6-7 бет.

1988

20. Достық және туысқандық салтымен. – Алматы: ҚазССР «Білім» қоғамы, 1988. – 32 бет.

21. Достық салтымен // Лениншіл жас. – 1988. – 3 наурыз; 4 наурыз

22. Программа курса источниковедения истории КПСС. – Алма-Ата, 1988. - 20 с.

1989

23. Достық арқауы. – Алма-Ата, 1989. -17 бет.

24. Коммунистическая партия – организатор участия посланцев союзных республик в укреплении сельского хозяйства Казахстана кадрами массовых профессий в период освоения целинных и залежных земель // Деятельность партийных организации по интернациональному воспитанию трудящихся. Опыт и проблемы: сб. науч. трудов. – Алма-Ата, 1989. - С. 47 – 58.

25. Программа спецкурса «Революционная деятельность К. Маркса и Ф. Энгельса. – Алма – Ата: КазГУ, 1989. – 9 с.

1990

26. Достық арқауы. – Ташкент, 1990. – 16 б.

27. КПСС - организатор взаимопомощи союзных республик в развитии сельского хозяйства Казахстана (1946-1980 гг.). – Деп. в ИНИОН АН СССР 28.03.1990, № 41394 //Новая советская литература по общественным наукам. История, археология, этнография: библиогр. указатель. – М.,1990. №8 - 402 с.

28. Помощь рабочего класса союзных республик в развитии материально - технической базы сельского хозяйства Казахстана //Роль рабочих Казахстана в подъеме сельского хозяйства: сб. науч. трудов. – Алма –Ата, 1990. – С . 68-82.

29. Сотрудничество союзных республик в развитии сельского хозяйства Казахстана 1946 -1980 гг. (Историко-партийный аспект). – Алма-Ата: Рауан, 1990. - 168 с.

1991

30. Саңрық батыр //Жас алаш. – 1991. – 27 қыркүйек / Ж.Дәдебаевпен бірге.

31. Сотрудничество союзных республик в развитии сельского хозяйства Казахстана в 1946-1980 гг. (Историко-партийный аспект): автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора исторических наук. – Алма – Ата, 1991. – 48 с.

1992

32. Одақтас республикалардың Қазақстан ауыл шаруашылығын дамытудағы ынтымақтастығы. Арнайы курс бағдарламасы. – Алматы, 1992. – 14 бет.

33. Саңрық батыр //Қазақ тілі мен әдебиеті. – 1992. – №1. – 60-64 бет. / Ж.Дәдебаевпен бірге.

34. Саңрық батыр //Оңтүстік Қазақстан. – 1992. – 12 наурыз /Ж. Дәдебаевпен бірге

35.Методические советы выпускникам исторического факультета по подготовке дипломного сочинения. – Алма-Ата, 1992. – 24 с.

36. Опыт и уроки освоения целины в Казахстане //Актуальные вопросы и дискуссионные аспекты преподавания истории Казахстана в вузах республики. – Алма – Ата, 1992. – С.27-32.

37.Программа спецкурса “Содружество союзных республик в развитии сельского хозяйства Казахстана в 1946-1980 гг.” – Алма – Ата, 1992. – 15 с.

1993

38 Елу жылда ел жаңа //Алматы ақшамы. – 1993. – 4 мамыр.

39. Қазақстан тарихы пәнінің бағдарламасы. - Алматы, 1993 - 45 бет. А.С. Ержанов, А.Г. Сармурзин, Ж.А. Абсеметовамен бірге

40. Саңрық батырдың туғанына 300 жыл толуына орай. //Саңрық батыр. – Алматы, 1993. – 86-90 бет.

41. Тарих тарихшыдан басталады //Жас алаш. – 1993. – 22 сәуір.

42. Бөлтірік Әлменұлы //Шешендік сөздер. – Алматы, 1993. – 144 бет.

1994

43. Тарих факультетіне 50 жыл //ҚазМУ хабаршысы. Информ. сер. – 1994. - 76-80 бет.

44. Освоение целинных и залежных земель Казахстана: достижение и просчеты //Некоторые вопросы истории Казахстана: сб. статей. – Алматы, 1994. - С. 24-29.

1995

45. Программа курса новейшей истории Казахстана для студентов исторического факультета. – Алматы, 1995.-28 с. /Соавт.: Ж.А. Абсеметова, А.Б. Калышев,Ф.А. Козыбакова,Ч.А. Мусин, А.Г. Сармурзин.

1996

46. Программа курса по истории Казахстана для гуманитарных специальностей университета. – Алматы, 1996. – 26 с. /Соавт.: Ж.А. Абсеметова, А.Б. Калышев, А.С. Такенов.

1998

47. История переписей населения и этнодемографические процессы в Казахстане /Под ред. Ж.А. Кулекеева. – Алматы: Агентство РК по статистике, 1998. – 87 с. /Соавт.: А.Б. Гали, А.Б. Калышев

48. Новейшая история Казахстана: сб. документов и материалов (1917-1939 гг.). Т.1.– Алматы: Санат, 1998. – 302 с. /Соавт.: Такенов А.

49. О военном искусстве при Чингисхане и Тамерлане. – Алматы, 1998. – 236 с. /Соавт.: М. Иванин, К. Курмангали

50. Предисловие //Вяткин М. Батыр Срым. – Алматы, 1998. – С.3 - 10

2001

51. Қазақстан тарихы: Студенттердің өзіндік дайындалуына арналаған оқулық. – Алматы: Алматы экономика және статистика институты, 2001 – 97 бет.

52. Саяси құрбандарды еске алу //Нұр. – 2001. – 31 мамыр

53. Трагедия хана Жанторе //Казахст. правда. – 2001. – 12 окт.

2002

54. Ұлы Жібек жолы және Тараз //Тараз. 2000. – Тараз, 2002. – 62 - 64 бет.

55. Хрестоматия по новейшей истории Казахстана (1917 – 1939). Т.1 . – Алматы: Санат, 2002. – 407 с. /Соавт.: М.К Койгелдиев., Ф.А Козыбакова, А.А. Кульшанова, Ш.Б. Тлеубаев.

2003

56 ХҮІІІ ғасырдағы қазақ халқының жоңғар басқыншылығымен күресіндегі қазақ батырларының рөлі //Шапырашты Наурызбай: ғылыми-теориялық конф. материалдары. – Алматы, 2003. – 79 - 82 бет.

2004

57 Жоғарғы білім жүйесінде Отандық тарихты оқыту мәселелері //Отандық тарихты оқыту: проблемалары мен инновациялық мәселелері. – Алматы, 2004. – 3 - 13 бет.

58. Қазақстан тарихы бағдарламасы //Пәндердің типтік бағдарламалары. – Алматы, 2004 – 98 - 119 бет. /М.Қ. Қойгелдиев, Т.О. Омарбеков, С.Қ. Жақыпбек, З.Т. Садуақасова, Е.Т. Ыбырай, Б.К. Рахымбековамен бірге.

59. Қазақстан тарихнамасы //Пәндердің типтік бағдарламалары. – Алматы, 2004. – 144 -156 бет. /Қ.М. Атабаев, Т.О. Омарбеков, С.М. Сыздықов, М.А. Кадыртаева, Г.Т. Жакупова.

60. “Қазақстан тарихы” оқулығы пайдалануға жарамсыз //Айқын. – 2004. – 27 қазан.

61. Қазақстанда тың және тыңайған жерлерді игеру: нәтижелері мен салдары //Бекмаханов тағлымы - 2004. – Алматы, 2004. – 13 -15 бет.

62. Магистратураға “Отандық тарихтың түбегейлі проблемалары” атты пән бойынша типтік бағдрлама. – Алматы, 2004. – 15 бет.

63. Историография Казахстана //Типовые программы дисциплин. – Алматы, 2004. – С.120-134 /Соавт.: К.М. Атабаев, Г.Т. Жакупова, М.А. Кадыртаева,Т.О. Омарбеков, С.М. Сыздықов.

64. Программа истории Казахстана //Типовые программы дисциплин. – Алматы, 2004. – С. 97-119 /Соавт.: С.К. Жакыпбек, М.К. Койгелдиев,Т.О. Омарбеков, З.Т. Садуақасова, С.М. Сыздықов.

65. Қазақстанның Национальнй университет им. аль - Фараби. Исторический факультет. – Алматы, 2004. -144 с. /Соавт.: Ж.К. Таймагамбетов, Э.Д. Телеуова, Б.К. Рахимбекова, К.М. Атабаев, С.К. Жакупбек, К.Т. Жумагулов, А.Б. Калыш, С.М. Машимбаев, Т.О. Омарбеков, А.Т. Толеубаев, Е.М. Тургунбаев.

2005

66. Қазақстан тарихы. Студенттердің өзіндік дайындалуына арналған электрондық оқулық. – Алматы, 2005. – 102 б.

67. Қазақстанның жаңа және қазіргі заман тарихы: оқулық. – Алматы: Қазақ университеті, 2005. – 300 б. /Т.Қ. Мекебаев, С.С. Саржанова, С.С. Смағуловпен бірге

68. Қазақстанның қазіргі заманғы тарихының типтік бағдарламасы. (Бірлесіп дайындалған) //Пәндертің типтік бағдарламасы. – Алматы, 2005. – 81-92 бет.

69. Ұлы Отан соғысы тарихының көлеңке тұстары // Қазақстан жалпы адамзаттың тарихи ойлау аясында. – Алматы, 2005. – 4-9 б.

70. Электронды оқулық. Қазақстанның жаңа және қазіргі заман тарихы (Бірлесіп дайындалынған). – Алматы, 2005-301 б. /Т.Қ. Мекебаев, С.С. Саржанова, С.С. Смағуловпен бірге

71. Новая и новейшая история Казахстана. Курс лекций. – Алматы, 2005 – 315 с. / Соавт.: А.Т. Ахметжанова, С.К. Жакыпбек, З.Т. Садвакасова, С.К. Удербаева, Л.М. Хасанаева, М.Ж. Ташенев.

72. Программа педагогической практики по научно-педагогическому направлению магистратуры “6N 0203-История”, “6N 0208-Археология и этнология”. – Алматы, 2005. – 24 с. /Соавт.: Т.О. Омарбеков

73. Типовая программа “Новейшая история Казахстана по специальности 050203 – История //Типовая программа

дисциплин. – Алматы, 2005. – С. 80 - 92. /Соавт.: Ф.А. Козыбакова, Ж.А. Абсеметова, З.Т. Садвокасова

74. Новая и новейшая история Казахстана: [электрон. учеб.]. – Алматы, 2005.–315 с. /Соавт.: А.Т. Ахметжанова, С.К. Жакыпбек, З.Т. Садвакасова, М.Ж. Ташенев, С.К. Удербаета, Л.М. Хасанаева.

2006

75. Ауыл-село интеллигенциясының сапалық жіктелуі (1946-1990 жыл) // ҚазҰУ хабаршысы. Тарих сериясы. – 2006. - №4.

76. Желтоқсан және 50-70 жылдардағы Қазақстандағы наразылықтар сабақтастығы // Тәуелсіз Қазақстан және XX ғ. азаттық күрестер сабақтастығы. – Тараз, 2006

77. Қазақ өлкесінің азамат соғысына тартылу себептерінің ақтандақтары // “Отандық және өлемдік тарихтың маңызды мәселелерін қазіргі көзқарас тұрғысынан талдау” атты халықаралық Бекмаханов оқулары. – Алматы, 2006. – 13-17 бет.

78. Отан соғысынан кейінгі жылдардағы Қазақстан ауылы мен селоларындағы интеллектуалдық өлеуметтің тарихы-демографиялық және өлеуметтік келбеті // ҚазҰУ хабаршысы. Тарих сериясы. – 2006. - №4.

79. Шырқай бер биіктерге // Физик-теоретик Т.Ә. Қожамқұлов. – Алматы, 2006. – 106-108 бет. /Ө. Жайлауовпен бірге

80. Новейшая история Казахстана: хрестоматия. Т.2. (1939-2005 гг.). - Алматы: Қазақ университеті, 2005. - 407 с. /Соавт.: Ж.А. Абсеметова, А.Т. Ахметжанова, С.К. Удербаета, Ф.А. Козыбакова.

81. Хрестоматия по новейшей истории Казахстана Т. 2.: [электрон. учеб.]. - Алматы, 2006. - 407с. /Соавт.: Ж.А. Абсеметова, А.Т. Ахметжанова, Ф.А. Козыбакова, Ш.Б. Тлеубаев, С.К. Удербаета.

**Тарих ғылымдарының докторы, профессор
Қ.С. Қаражанның редакциялық қатысуымен
шыққан еңбектер**

**Труды, изданные под редакцией
доктора исторических наук, профессора
К.С. Каражана**

1. Абланова Э.А., Қалышев А.Б. ХХ ғасырдың екінші жартысындағы қазақтардың әлеуметтік-демографиялық даму динамикасы / Ғылыми ред. Қ.С. Қаражанов. – Алматы: Қазақ университеті, 2003. – 221 бет.

2. Жұмағұл Н.Қ. Ошақты шежіресі / Редакциялық алқа құрамында Қ.С.Қаражанов. – Алматы, 2003. – 948 бет.

3. Қазақстан тарихы пәнінің бағдарламасы /Жауапты ред. Қ.С. Қаражанов. – Алматы, 1993. – 45 б.

4.Қазақстанның жаңа және қазіргі заманғы тарихы / Жауапты ред. Қ.С. Қаражанов. – Алматы: Қазақ университеті, 2005. – 300 бет.

5.Отандық тарихты оқыту: проблемалары мен инновациялық мәселелері. 1-2 бөлім /Жауапты ред. Қ.С.Қаражанов. – Алматы, 2004. – 1 бөлім.. – 325 бет; 2 бөлім. – 315 бет.

6. М. Вяткин М. Батыр Срым. – Алматы: Санат, 1998. – 310 с.

7. Программа курса новейшей истории Казахстана для студентов исторического факультета. – Алматы, 1995. – 28 с.

8. Программа курса новейшей истории Казахстана для гуманитарных специальностей университета. – Алматы, 1996. – 26 с.

9.Новая и новейшая история Казахстана. Курс лекций. – Алматы: Қазақ университеті, 2005 – 315 с.

10. Новейшая история Казахстана: сб. документов и материалов. Т.1. – Алматы: Санат, 1998 – 302 с.

11. Хрестоматия по новейшей истории Казахстана. Т.1. – Алматы: Санат, 2002. – 407 с.

13. Хрестоматия по новейшей истории Казахстана. Т.2. – Алматы: Қазақ университеті, 2006. – 407 с.

**Тарих ғылымдарының докторы, профессор
Қ. С. Қаражанның жетекшілігімен қорғалған
кандидаттық диссертациялар**

**Кандидатские диссертации, выполненные под
научным руководством доктора исторических
наук, профессора К. С. Каражана**

1. Асаинова Ж. Земельный вопрос и межнациональные отношения в Северном Казахстане в первой четверти XX века. – Алматы, 1997.

2. Елмурзаева Р. С. Жизнь и деятельность С. Садуақасова. – Алматы, 1997.

3. Абланова Э. А. Қазақтар динамикасы (әлеуметтік-демографиялық дамуы 1959-1970). – Алматы, 1998.

4. Кульшанова А. А. Документы Центрального государственного архива и архива президента РК по политике коренизации в Казахстане как исторический источник. – Алматы, 1999.

5. Медеубаев Е. И. Политика “военного коммунизма” в Казахстане. – Алматы, 1999.

6. Сәрсенбина К. Қ. Қазақстан әйелдері саяси қуғын-сүргін құрбандары (1925-1938 жж.). – Алматы, 2004.

7. Сейдин Н. Қазақстан Республикасының мемлекеттік шекарасының қалыптасу тарихы. – Алматы, 2004.

**Тарих ғылымдарының докторы,
профессор Қ. С. Қаражанның халықаралық,
одақтық, республикалық конференцияларда,
семинарларда жасаған баяндамалары, ғылыми
хабарламалары**

**Доклады и научные сообщения доктора
исторических наук, профессора К. С. Каражана
на международных, союзных, республиканских
конференциях и семинарах.**

1978

1. Партийная организация управления
“Иртышканалстрой” организатор соревнования молодежи
за коммунистический труд (1961-1975 гг.): Республикан-
ская научно-теоретическая конференция “С именем Лени-
на, по ленинскому пути”, посвященной 60-етию ВЛКСМ.-
Алма-Ата, 1978.

1982.

2. Взаимопомощь союзных республик в подготовке
кадров сельского хозяйства: Городская межвузовская на-
учно-теоретическая конференция, посвященная 250-летию
добровольного присоединения Казахстана к России. - Ал-
ма-Ата, 1982.

3. Образование СССР – один из решающих факторов
социалистического преобразования сельского хозяйства
Казахстана: Межвузовская научно-теоретическая конфе-
ренция “Образования СССР – живое воплощение ленин-
ских принципов национальной политики”. - Алма-Ата,
1982.

1983

4. О конспектировании трудов классиков марксизма-ленинизма студентами 1 курса: XIII учебно-методическая конференция профессорско-преподавательского состава университета. - Алма-Ата, 1983.

1984

5. О рецензировании контрольных работ по истории КПСС студентов заочного обучения: Учебно-методическая конференция профессорско-преподавательского состава кафедры истории КПСС университета “Совершенствование форм и методов повышения идейного воздействия преподавания истории КПСС в высшей школе”. - Алма-Ата, 1984.

6. Помощь союзных республик в укреплении материально-технической базы сельского хозяйства Казахстана: Научно-теоретическая конференция, посвященная к 30-летию освоения целины. - Алма-Ата, 1984.

7. Участие молодежи в освоении целинных и залежных земель Казахстана: Научно-теоретическая конференция, посвященная 50-летию Казахского государственного университета им. С. М. Кирова. - Алма-Ата, 1984.

1985

8. Участие союзных республик в освоении целинных земель Казахстана: Всесоюзная научная конференция по проблеме “Советский народ – новая интернациональная общность людей”. - Кишинев, 1985.

1986

9. К вопросу изучения ленинских произведений в курсе истории КПСС: XV научно-методическая конференция “Проблемы совершенствования учебно-воспитательного

процесса в университете в свете решений XXVIII съезда КПСС. - Алма-Ата, 1986.

1992

10. Опыт и уроки освоения целины в Казахстане: Актуальные вопросы и дискуссионные аспекты преподавания истории Казахстана в ВУЗах республики. - Алматы, 1992.

2002

11. Ұлы Жібек жолы және Тараз: “Көне және қазіргі Тараз: тарихы және әлеуметтік-экономикалық дамуының болашағы” тақырыбы бойынша Тараз қаласының 2000 жылдығына арналған республикалық ғылыми-практикалық конференция. - Тараз, 2002.

2003

12. ХҮІІІ ғасырдағы қазақ халқының жоңғар басқыншыларымен күресіндегі қазақ батырларының ролі: “Шапырашты Наурызбай” атты республикалық ғылыми теориялық конференция. - Алматы, 2003.

13. Өлкетанушы Н. Я. Коншин еңбектерінің деректік маңызы: Халықаралық Бекмаханов оқулары. - Алматы, 2003.

2004

14. Жоғарғы білім жүйесінде Отандық тарихты оқыту мәселелері: “Отандық тарихты оқыту проблемалары мен инновациялық мәселелері” атты халықаралық ғылыми практикалық конференция. - Алматы, 2004.

15. Қазақстанда тың және тыңайған жерледі игеру: нәтижелері мен салдары. Бекмаханов тағлымы. – 2004: Халықаралық ғылыми конференция. – Алматы, 2004.

2005

16. Ұлбике ақын және заманы: Ұлбике Жангелдіқызының ақындығы және қазіргі қазақ руханияты атты республикалық ғылыми конференция.- Қаратау, 2005.

17. Ұлы Отан соғысының көлеңке тұстары: “Қазақстан жалпы адамзаттық тарихи ойлау аясында” атты халықаралық Бекмаханов оқулары. – Алматы, 2005.

2006

18. Қазақстанның азамат соғысына тартылу себептерінің ақтаңдақтары: “Отандық және әлемдік тарихтың маңызды мәселелерін қазіргі көзқарас тұрғысынан талдау” атты халықаралық Бекмаханов оқулары. – Алматы, 2006.

19. Желтоқсан және 50-70 жылдардағы Қазақстандағы наразылықтар сабақтастығы: Тәуелсіз Қазақстан және XX ғ. азаттық күрестер сабақтастығы. – Тараз, 2006.

Рецензиялар

1. Алматы көшелері = Улицы Алматы. – Алматы, 2001.

2. Атабаев Қ. Қазақ баспасөзі Қазақстан тарихының дерек көзі (1870-1918). – Алматы, 2000.

3. Дүкенбаева З. Қазақ шығармашылық интелегенциясының тарихы (1917-1941). – Алматы, 2003.

5. Медеубаев Е. И. “Военный коммунизм” в Казахстане: политика, практика, идеология (1918-1921 гг.). – Ақтөбе, 2003.

6. Майданали З. Земледельческие работы в Казахстане в годы насильственной коллективизации: учеб. пособие. – Алматы, 2003.

7. Сыдықов Ү.Е. Саясаттану: Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі техникалық жоғары оқу орындарының студенттеріне оқулық ретінде бекіткен. – Алматы, 2006.

7. Сыдықов Ү.Е. Саясаттану: оқу құралы. – Алматы, 1996.

9. Сейдин Н. Қазақстан Республикасының шекарасы: қалыптасуы, мәселелері және шешілу барысы. – Алматы, 2006.

10. Чатыбекова К.К. История профсоюзов Казахстана: образование и становление (конец XIX – первая четверть XX вв.). – Алматы, 2006.

Еңбектердің алфавиттік көрсеткіші

Алфавитный указатель трудов

Арқаның күре тамыры.....	1
Ауыл – село интеллигенциясының сапалық жіктелуі (1946 – 1990 жыл).....	75
Бөлтірік Әлменұлы	42
Деятельность партийных организаций Казахстана по руководству строительством канала Иртыш-Караганда 1959-1975 гг.....	5
Достық арқауы.....	23, 26
Достық және туысқандық салтымен.....	20
Достық планетасы.....	15
Достық салтымен.....	21
Елу жылда ел жаңа.....	38
Жасампаз жаңа өлке.....	7
Желтоқсан және 50 – 70 жылдпрдағы Қазақстандағы наразылықтар сабақтастығы.....	76
Жоғарғы білім жүйесінде Отандық тарихты оқыту мәселелері.....	57
Из истории создания и укрепления партийной организации на строительстве канала Иртыш-Караганда.....	2
Историография Казахстана. Типовая программа.....	63
История переписей населения в Казахстане.....	47
Казахский национальный университет им. аль-Фараби. Исторический факультет КазНУ.....	65
Коммунистическая партия - организатор участия посланцев союзных республик в укреплении сельского хозяйства Казахстана кадрами массовых профессии в период освоения целинных и залежных земель.....	24
КПСС – организатор взаимопомощи союзных республик в развитии сельского хозяйства Казахстана.....	27
Көркейген мәдениет салтанаты.....	8
Қазақстанның жаңа және қазіргі заманғы тарихы.....	67

Қазақстандағы корей әдебиеті.....	6
Қазақстан тарихы бағдарламасы.....	58
Қазақстан тарихнамасының бағдарламасы.....	59
“Қазақстан тарихы” оқулығы пайдалануға жарамсыз.....	60
Қазақстанда тың және тыңайған жерлерді игеру: нәтижелері мен салдары.....	61
Қазақстан тарихы пәнінің бағдарламасы. – Алматы, 1993 – 45 бет. А.Е. Ержанов, А.Т. Сармурзин, Ж.А. Абсеметова- мен бірге.....	39
Қазақстан тарихы: Студенттердің өзіндік дайындалуына оқулық.....	51
Қазақстан тарихы. Студенттерге өзіндік дайындалуға электрондық оқулық.....	66
Қазақстанның қазіргі заманғы тарихының типтік бағдарламасы.....	68
Қазақ өлкесінің азамат соғысына тартылу себептерінің ақтаңдақтары.....	77
Магистратурадағы “Отандық тарихтың түбегейлі пробле- малары” атты пән бойынша типтік бағдарлама.....	62
Методика самостоятельной работы студентов.....	12
Методические советы выпускникам исторического фа- культета по подготовке дипломного сочинения.....	35
Методические указания к семинарским занятиям.....	13
Методические указания по самостоятельной работе сту- дентов над произведениями классиков марксизма- ленинизма	17
Новая и новейшая история Казахстана. Курс лек- ции.....	71
Новая и новейшая история Казахстана: [электронный учебник]	74
Новейшая история Казахстана. Документы и материалы (1917-1939 гг.).....	48
Новейшая история Казахстана: хрестоматия. Т. 2 (1939- 2005 гг.).....	80
О военном искусстве при Чингисхане и Тамерлане	49

Образование СССР – один из решающих факторов социалистического преобразования сельского хозяйства Казахстана.....	10
Одақтас республикалардың Қазақстан ауыл шаруашылығын дамытудағы ынтымақтастығы.	32
ХҮІІІ ғасырдағы Қазақ халқының жоңғар басқыншылары - мен күресіндегі қазақ батырларының рөлі.....	56
Опыт и уроки освоения целины в Казахстане	36
Освоение целинных и залежных земель Казахстана: достижения и просчеты.....	44
Отан соғысынан кейінгі жылдардағы Қазақстан ауылы мен селоларындағы интеллектуалдық әлеуметтің тарихы – демографиялық және әлеуметтік келбеті.....	78
Партийная организация управления “Иртышканалстрой” организатор соревнования молодежи за коммунистический труд (1961-1975 гг.).....	3
Партийное руководство социалистическим соревнованием на строительстве канала Иртыш-Караганда.....	14
Партия в период Великой Отечественной войны.....	4
Помощь рабочего класса союзных республик в развитии материально-технической базы сельского хозяйства Казахстана.....	28
Предисловие М. Вяткин. Батыр Срым.	50
Программа истории Казахстана. Типовая программа.....	64
Программа курса источниковедения истории КПСС.....	22
Программа курса новейшей истории Казахстана для студентов исторического факультета.....	45
Программа курса по истории Казахстана для гуманитарных специальностей университета	46
Программа педагогической практики по научно-педагогическому направлению магистратуры “6N 0203 – История”, “6N 0208 – Археология и этнология”.....	72
Программа спецкурса «Революционная деятельность К. Маркса и Ф. Энгельса».....	25

Программа спецкурса “Содружество союзных республик в развитии сельского хозяйства Казахстана в 1946 – 1980 гг”	37
Революционер. Комиссар жазушы.....	19
Санрық батыр.....	30, 33, 34
Санрық батырдың туғанына 300 жыл толуына орай.....	40
Саяси құрбандарды еске алу.....	52
Сила великой дружбы.....	11
Сотрудничество союзных республик в развитии сельского хозяйства Казахстана 1946-1980 гг. (Историко-партийный аспект).....	29
Сотрудничество союзных республик в развитии сельского хозяйства Казахстана 1946-1980 гг. (Историко-партийный аспект): автореферат.....	31
Тарих тарихшыдан басталады.....	41
Тарих факультетіне 50 жыл.....	43
Типовая программа по новейшей истории Казахстана по специальности 05 02 03 - История.....	73
Трагедия хана Жанторе.....	53
Туысқандық пен бауырластық жемісі.....	15
Участие союзных республик в освоении целинных земель Казахстана	18
Ұлы Жібек жолы және Тараз.....	54
Ұлы Отан соғысының көлеңке тұстары.....	69
Хрестоматия по новейшей истории Казахстана. Т. 1 (1917-1939 гг.).....	55
Хрестоматия по новейшей истории Казахстана (1939-2005 гг.).Т.2[электронный учебник].....	81
Шырқай бер биіктерге.....	79
Ынтымақ күші.....	9
Электронды оқулық. Қазақстан жаңа және қазіргі заманғы тарихы.....	70

Бірлесіп жазған есімдер көрсеткіші

Именной указатель соавторов

Абсеметова Ж. А.	39, 45,46,73,80,81
Атабаев Қ. М.	59,63,65
Ахметжанова А. Т.	71,74,80,81
Бороздин М. Я.	12
Гали А. Б.	46
Дадебаев Ж. Д.	30, 33,34,40,42,
Ержанов А. Е.	13,39
Жайлауов Ө.	79
Жакупова Г. Т.	59,63
Жақыпбек С. Қ.	58,64,65,71,74
Жумагулов Қ. Т.	65
Иванин М.	49
Қалышев А. Б.	45, 46,47,65
Кульшанова А. К.	55
Қадыртаева М. А.	59,63
Қозыбақова Ф. А.	55,73,80,81
Қойгелдиев М. Қ.	55, 56,57
Курмангали К.	49
Машимбаев С. М.	65
Мекебаев Т. Қ.	67,70
Мусин Ч. А.	44
Омарбеков Т. О.	58, 59,63, 64,65, 72
Рахымбекова Б.К.	58,65
Садвакасова З. Т.	58,64,,71,73,74
Саржанова С. С.	67,70
Сармузин А. Г.	40,46
Смағұлов С. С.	67,70
Сыздықов С. М.	59,63,64
Таймағамбетов Ж. Қ.	65
Такенов А. С.	46,48
Ташенев М. Ж.	71,74

Телеуова Э.Д.	65
Тлеубаев Ш. Б.	55,81
Толеубаев А. Т.	65
Тургунбаев Е.М.	65
Удербаета С. К.	71,74,80,81
Хасанаева Л. М.	71,74
Ыбырай Е.Т.	58

Қысқартылған сөздік тізімі

Список сокращений

ВУЗ	Высшее учебное заведение
ҚазМУ	Қазақ мемлекеттік университеті.
ҚазҰУ	Қазақ Ұлтық университеті.
ҚР	Қазақстан Республикасы.
КСРО	Кеңестік Социалистік Республикалар Одағы
КПСС	Коммунистическая партия Советского Союза
КОКП	Кеңестер Одағының Коммунистер партиясы
ҚазССР	Казахская Советская Социалистическая Республика
Қазақ КСР	Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасы
ТМД	Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы.

Мазмұны

Оқырмандарға	7
Профессор Қ.С. Қаражанның өмірі мен қызметінің негізгі кезеңдері	10
Тарих ғылымдарының докторы, профессор Қуанышбек Сүлейменұлы Қаражанның ғылыми-педагогикалық және қоғамдық қызметінің қысқаша очеркі.....	16
Тарих ғылымдарының докторы, профессор Қ.С.Қаражанның іс-қызметі жөніндегі әдебиеттер	43
Еңбектерінің хронологиялық көрсеткіші	44
Тарих ғылымдарының докторы, профессор Қ.С. Қаражанның редакциялық қатысуымен шыққан еңбектер	53
Тарих ғылымдарының докторы, профессор Қ.С. Қаражанның жетекшілігімен қорғалған кандидаттық диссертациялар.....	54
Тарих ғылымдарының докторы, профессор Қ.С. Қаражанның халықаралық, одақтық, республикалық конференцияларда, семинарларда жасаған баяндамалары, ғылыми хабарламалары.....	55
Рецензиялар	59
Еңбектердің алфавиттік көрсеткіші	60
Бірлесіп жазған есімдер көрсеткіші	64
Қысқартылған сөздік тізімі	66

Содержание

К читателям	8
Основные даты жизни и деятельности доктора исторических наук, профессора К.С. Каражана.....	12
Доктор исторических наук, профессор К.С. Каражан (Краткий очерк научно-педагогической и общественной деятельности).....	26
Литература о жизни и деятельности доктора исторических наук, профессора К.С. Каражана.....	43
Хронологический указатель трудов	44
Труды, изданные под редакцией доктора исторических наук, профессора К.С. Каражана.....	53
Кандидатские диссертации, выполненные под научным руководством К.С. Каражана	54
Доклады и научные сообщения доктора исторических наук, профессора К.С. Каражана на международных, союзных, республиканских конференциях, семинарах	55
Рецензии.....	59
Алфавитный указатель трудов.....	60
Именной указатель соавторов.....	64
Список сокращений	66

ҚАРАЖАН ҚУАНЫШБЕК СҮЛЕЙМЕНҰЛЫ

Биобиблиографиялық көрсеткіш

ИБ № 3679

Басылуға 16.11.2006 жылы қол қойылды. Пішімі 60x90 1/16.
Көлемі 5,25 б.т. Офсетті қағаз. RISO басылыс. Тапсырыс № 321.

Таралымы 150 дана. Бағасы келісімді.
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
«Қазақ университеті» баспасы.
050038, Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.
«Қазақ университеті» баспаханасында басылды